

VII. (XV.)
IZVEŠTJE
c. kr. državne višje
realke v Idriji
za šolsko leto
1915-16.

Izdalo ravnateljstvo.

V IDRIJI 1916.

Založila c. kr. realka. — Datisnil Hinko Sax v Idriji.

Handwritten scribble or mark at the top left corner.

VII. (XV.) Izvestje

c. kr. državne višje

realke v Idriji

za šolsko leto 1915-16.

Izdalo ravnateljstvo.

V IDRIJI 1916.

Založila c. kr. drž. višja realka. — Datisnil Hinko Sax v Idriji.

VII. (XV.) Izvestje

o hr. državne ošje

realne o školi

za školsko leto 1915-16

Školski broj

N 912/1960

U Beogradu, 1916.

Školski broj: N 912/1960

VSEBINA:

	Stran:
Šolska poročila. Sestavlil ravnateljev namestnik.	
I. Učiteljski zbor	7
II. Učila	9
III. Statistika učencev	11
IV. Podpore	12
V. Šolsko zdravstvo	14
VI. Kronika	19
VII. Važnejši odloki šolskih oblasti	20
Pouk:	
I. Obvezni prpredmeti.	
Učni načrt	22
Učne knjige	23
Pismene naloge	26
Prebrana slovstvena dela	28
Domače čtivo, govorilne vaje in prosta predavanja	28
Klasifikacija	31
Zrelostne izkušnje	32
II. Neobvezni predmeti.	
Petje	35
Vaje v kemiškem laboratoriju	36
Šola in dom	37
Življenje za cesarja in domovino	38
Ranjeni in odlikovani	39
Šola v službi vojne	40
Imenik včencev	41
Naznanilo o začetku šolskega leta 1916/17	43

Šolska poročila.

Sestavil ravnateljev namestnik, profesor Kuželički.

I. Učiteljski zbor.

a) Izpremembe in imenovanja.

Profesor **dr. Matej Potočnik** je bil z odlokom c. kr. ministrstva za uk in bogočastje z dne 13. avgusta 1915, št. 21552, tudi za šolsko leto 1915/16 prideljen c. kr. državni gimnaziji v Kranju. — Z istim odlokom je bil profesor **dr. Ivan Lokar** premeščen iz c. kr. II. drž. gimnazije v Ljubljani na tukajšnji zavod. — Profesor **Janko Krajec** je bil z odlokom c. kr. ministrstva za uk in bogočastje z dne 14. oktobra 1915, št. 3300, za šolsko leto 1915/16 prideljen c. kr. II. državni gimnaziji v Ljubljani. — Profesor **Kajetan Stranetzky** je dobil z odlokom c. kr. ministrstva za uk in bogočastje z dne 14. februarja 1916, št. 3803, vsled bolezni do konca šolskega leta 1915/16 dopust. — Kot namestni učitelji so bili imenovani za šolsko leto 1915/16., odnosno na nedoločen čas **dr. Franc Čadež**, **dr. Andrej Snoj**, **Ljudevit Mlakar**, **Dragotin Lapaine** in **Franc Novak** z odlokom c. kr. dež. šol. sveta za Kranjsko z dne 27. septembra 1915, št. 4831, ter **Josip Kremensček** z odlokom istega z dne 5. oktobra 1915, št. 5136. — Namestni učitelj **Dragotin Lapaine** je poučeval na zavodu do konca decembra 1915.

b) Učiteljski zbor koncem šolskega leta:

Štev.	I m e	Razrednik	Kustos	Je poučeval	Število teden-ur
1	Dr. Stanislav Bevk , c. kr. ravnatelj, c. kr. stotnik v razm. ev. v c. kr. dež. brambi			Se nahaja od začetka vojne v vojaškem službovanju.	
2	Leopold Andréé , c. kr. prof., c. kr. oskrb. oficial			Se nahaja od začetka vojne v vojaškem službovanju.	
3	Baltazar Bæbler , c. kr. prof., c. kr. nadporoč. v ev.			Se nahaja od začetka vojne v vojaškem službovanju.	
4	Janko Krajec , c. kr. profesor			Prideljen I. državni gimnaziji v Ljubljani.	
5	Juro Kuželički , c. kr. profesor, ravn. namestnik akademični slikar		zbirke za prostoroč. ris. in matem.-geom. učil	do 30. marca: prostoroč. risanje I.—VII. in opisno geometr. IV.—VII.; od 1. aprila naprej: prostoročno risanje IV.—VII., opis. geometrijo V.—VII. in francoščino III.—VIII.	23 26

Štev.	I m e	Razrednik	Kustos	Je poučeval	Število tednov
6	Dr. Ivan Lokar, c. kr. profesor			Se nahaja v aktivnem vojaškem službovanju.	
7	Dr. Dragotin Lončar c. kr. profesor VIII. čin. razr.	VII.	učitelj, knjižnice in zemlj.-zgodov. učil	zemljepis I.—VI., zgodovino II.—VII.	24
8	Dr. Josip Mencej, c. kr. profesor	V	dijaške knjižnice	nemščino III.—VII. in slovenščino I.	21
9	Dr. Franc Novak, c. kr. profesor, c. in kr. nadporočnik v rez.			Se nahaja v aktivnem vojaškem službovanju.	
10	Dr. Matej Potočnik, c. kr. profesor VIII. čin. razr.			Prideljen državni gimnaziji v Kranju.	
11	Kajetan Stranetzky, c. kr. profesor			Na dopustu.	
12	Ivo Tejkal, c. kr. pravi učitelj			Se nahaja v aktivnem vojaškem službovanju.	
13	Ivan Bajželj, c. kr. telovadni učitelj		telovad. in igralnega orodja	telovadbo (pripr.), I.—VII.; matematiko I.; lepopisje I. in vodil prostovoljno telovadbo in šolske igre.	19
14	Dr. Franc Čadež, c. kr. nam. učitelj	VI.	fizikalnih učil	do 30. marca: matematiko IV., VI. in VII., fiziko VI. in VII.; od 1. aprila: matematiko IV.—VII., fiziko IV., VI. in VII.	21 26
15	Josip Kremenšek, c. kr. nam. učitelj	IV.	kemiškega laboratorija in prirodopis. učil	do 30. marca: kemijo IV.—VI., fiz. IV., prirodop. I., II., V., VI., VII. in vodil vaje v kem. laboratoriju; od 1. aprila: kemijo IV.—VI., naravoslovje I., II., V., VI., VII., prostoroč. risanje I. in vodil vaje v kemiškem laboratoriju.	21 (4) 24 (4)
16	Ljudevit Mlakar, c. kr. nam. učitelj	II.		slovenščino II.—VII., nemščino I., zgodovino I.	25
17	Franc Novak, c. kr. nam. učitelj	III.		do 30. marca: matematiko II., III., V. in fiziko III.; od 1. aprila: matematiko II., III., fiziko III. in prostoroč. risanje II., III.	19 24
18	Dr. Andrej Snoj, c. kr. nam. učitelj	I.		verouk (pripr. r.), I.—VII. in nemščino I.; opravljal šolsko službo božjo in vodil verske vaje.	19 (2) (2)

Engelbert Gangl, c. kr. učitelj IX. čin. razreda, dež. poslanec, je poučeval v pripravljalnem razredu vse učne predmete razen verouka in telovadbe; 23 učnih ur na teden.

Ivan Pogačnik, c. kr. rudniški organist, je poučeval neobvezni predmet petje 4 ure na teden.

II. Učila.

Prirastek zbirkam učil.

1. Učiteljska knjižnica. (Upravljal prof. dr. Dragotin Lončar.)

a) Kupljeno: Viribus unitis, Österreich-Ungarn und der Weltkrieg. — Zeitschrift für das Realschulwesen, letnik 1916. — Stimmen der Zeit. — Ljubljanski Zvon. — Dom in Svet. — Slovan. — Carniola. — Monatschrift für das Turnwesen. — Naturwissenschaftliche Wochenschrift. — Österreichische Monatschrift für den grundlegenden naturwissenschaftlichen Unterricht. — Čas. — Zeitschrift für Zeichen- und Kunstunterricht. — Popotnik. — Zeitschrift für den physikalischen und chemischen Unterricht. — Flaubert, Gospa Bovaryjeva. — Mein Österreich, mein Heimatland. — Lehrbuch der Leichtathletik. — Jóry, Geländeübungen. — Colona, Malenkosti. — Gruden, Slovenski župani v preteklosti.

b) Podarjeno: Šanda, Lepa Vida (avtor sam). — Glaser, Zgodovina slov. slovstva (davčni kontrolor Jos. Zazula).

973 inventarnih števil.

3414 šolskih izvestij.

1 gramofon in 6 plošč.

2. Dijaška knjižnica. (Upravljal prof. dr. Jos. Mencej.)

Kupljeno: Mentor. — Vrtec. — Zvonček. — Der gute Kamerad. — Das neue Universum. — Dom in Svet. — Kaltschmied, Kriegsgeschichten. — Frau-gruber, Ehre die Arbeit; Gott erhalte; Für Kaiser und Vaterland. — Proschko, Habsburgs Herrscherfrauen. — 67 Jahre auf dem Throne Habsburgs, 2 izvoda. — Oberhummer, Reise nach Griechenland.

3. Zemljep.-zgodovinska zbirka. (Uprav. prof. dr. Drag. Lončar.)

Ni imela nobenega prirastka.

208 inventarnih števil.

4. Fizikalna zbirka. (Upravljal nam. učitelj **dr. Fr. Čadež.**)

Brez prirastka.

568 inventarnih števil.

114 različnih kemikalij in barv v steklenicah.

5. Kemiški laboratorij. (Upravljal nam. učitelj **J. Kremenšek.**)

Kupljeno: Na, NO_3 , 1000 g. — Fe S, 2000 g. — NH_4Cl , 1000 g. — NH_3 , 500 g. — CaS, 200 g. — K Cl, 500 g. — K Cl O_3 , 500 g. — $\text{Fe}(\text{NO}_3)_3 \cdot x\text{H}_2\text{O}$, 200 g. — Cu O, 500 g. — Li NO_3 , 100 g. — Mg CO_3 , 250 g. — Zn, 200 g. — CHBr_3 , 200 g. — $\text{C}_{23}\text{H}_{26}\text{N}_3\text{N}_4 + 2\text{H}_2\text{O}$, 50 g. — $\text{C}_{20}\text{H}_{12}\text{O}_5$, 100 g. — CH_3OH , 300 g. — $\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}_3$, 500 g. — $(\text{CH}_3)_3\text{N}$, 10 g.

1088 inventarnih števil.

6. Prirodopisna zbirka. (Upravljal nam. učit. **Jos. Kremenšek.**)

Brez prirastka.

Zoologija	414	inventarnih števil.	
Botanika	63	"	"
Mineralogija	466	"	"
Priprave, orodja, knjige	78	"	"

7. Matem.-geometriška zbirka. (Upravljal prof. **J. Kuželički.**)

Brez prirastka.

43 inventarnih števil.

8. Zbirka za prostoročno risanje in lepopisje.

(Upravljal prof. **J. Kuželički.**)

Brez prirastka.

142 inventarnih števil.

9. Telovadno in igralno orodje. (Upravljal telov. uč. **I. Bajželj.**)

Brez prirastka.

64 inventarnih števil.

III. Statistika učencev.

	Prijavlj.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Skupaj	V ^o / _o
I. Število:										
Koncem šolskega leta 1914-15	10	22	29 ¹	18 ²	13 ¹	11	18 ¹	9	120 ⁵	—
V začetku šol. leta 1915-16	9	24	19	26 ¹	15	9 ¹	10	9	112 ²	—
Med šolskim letom vstopilo	—	1	—	—	—	—	—	5	6	5
Vseh sprejetih je bilo tedaj	9	25	19	26 ¹	15	9 ¹	10	14	118 ²	—
Na novo:										
Na podlagi sprejemne izkušnje	—	12	—	1	—	1	—	—	14	11·85
Iz nižjih razredov premeščenih	8	—	—	—	1	—	—	1	2	1·6
Repetentov	—	1	—	—	—	—	—	—	1	0·83
Zopet:										
Iz nižjih razredov premeščenih	—	10	19	23 ¹	14	8 ¹	10	13	97 ²	82·5
Repetentov	1	2	—	2	—	—	—	—	4	3·03
Med šolskim letom jih je izstopilo	—	7	1	1	1	1	1	12	24	20·3
Koncem šolskega leta 1915-16	9	18	18	25 ¹	14	8 ¹	9	2	94 ²	—
je bilo tedaj učencev										
II. Po rojstnem kraju:										
Iz Idrije	7	11	9	14	4	3	4	1	46	47·9
Iz Idrijskega okraja	—	2	2	4	4	—	—	—	12	12·5
S Kranjskega sicer	—	2	2	4	5	4	3	1	21	21·8
S Primorskega	2	3	4	4	1	1	1	—	15	14·5
S Štajarskega	—	—	1	—	—	—	1	—	2	2·03
S Češkega	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1·04
III. Vere so vsi rimskokatoliške.										
IV. Po materinščini:										
Slovenci	9	18	18	25 ¹	14	7 ¹	9	2	93 ²	98·9
Nemci	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1·04
V. Po bivališču starišev:										
Iz Idrije in bližnje okolice	9	11	11	16	9	4	4	1	56	58·3
Od drugod	—	9	7	10	5	5	5	1	40	41·6
VI. Šolnino										
je plačalo v I. polletju učencev	—	9	—	3	1	1	—	5	19	17·5
K	—	270	—	90	30	15	—	150	555	—
v II. polletju učencev	—	6	1	5	3	3	4	6	28	25·5
K	—	180	30	150	90	90	120	180	840	—
Skupaj K	—	450	30	240	120	105	120	330	1395	—

IV. Podpore učencem.

a) Dijške ustanove.

<i>Gostiša Alojzij III r.</i> , Blasius Kortsche, II. mesto	K 80—
<i>Jožef Mikuš</i>	„ 252·32
Skupaj	K 332·32

b) Lokalne podpore.

1. Mestna občina idrijska je podelila v smislu določil Ivan Evgen Kavčičeve ustanove za leto 1916. enajstim dijakom podpore v skupnem znesku K 350—

2. Podporno društvo za dijake na realki v Idriji, ustanovljeno leta 1901., je tudi v tekočem šol. letu po možnosti podpiralo revne in vredne dijake. Odbor si je bil v svesti, da se pretežna večina dijakov idrijske realke nahaja v težavnih gmotnih razmerah in da starši težko zmagujejo drago šolanje svojih otrok, zlasti oni, ki so vsled vojne posebno občutno prizadeti. Zato tudi ni v toliki meri štedil pri podporah kakor prejšnja leta ter kolikor mogoče izdatno podpiral prosilce.

V začetku šolskega leta so dobili dijaki iz društvene knjižnice po večini vse šolske knjige, tako da izvzemši nekaj slučajev ni bilo treba nobenemu dijaku nabavljati si novih učnih knjig. Jeseni je obdarilo Podporno društvo 30 dijakov, in sicer je dobilo 8 dijakov popolne obleke, 2 dijaka ogrinjače in 20 dijakov črevlje, za kar je društvo izdalo K 889·37. Dva dijaka sta dobivala redno mesečno podporo (stanarino) po K 15—, oziroma K 5—, trije dijaki pa so dobili enkratno denarno podporo po K 20—, 25— in 30—. Enemu dijaku je odbor izprosil brezplačno hrano, ki sta jo blagohotno naklonili gospe Franja Lapajne in Katinka Fiala, za kar jima odbor tem potom izreka iskreno zahvalo.

Zavedajoč se svoje patrijotične dolžnosti je sklenil odbor v seji dne 18. oktobra 1915, da podpiše iz društvenega premoženja K 1000— III. vojnega posojila, v seji dne 1. maja 1916 pa K 4000— IV. vojnega posojila, skupaj K 5000—.

Da je bilo Podporno društvo kos svoji človekoljubni nalogi, gre poleg članom v prvi vrsti zahvala korporacijam, navedenim med pokrovitelji, ki so društvu tudi letos naklonile izdatne podpore.

Društveni občni zbor se je vršil dne 14. decembra 1915, za leti 1914. in 1915. Društveno premoženje je znašalo koncem leta 1915. K 14176·37, poleg društvene knjižnice. (Računski zaključek glej na drugi strani!) V odbor so bili izvoljeni: Kuželički Juro, predsednik; Lapajne Valentin, predsedn. namestnik; Bajželj Ivan, tajnik; Mlakar Ljudevit, blagajnik; Novak Alojzij, dr. Milan Papež, namestnika; Šinkovec Franc in dr. Čadež Franc, pregledovalca računov.

Pokrovitelj društva postane, kdor plača K 100—; društvenik K 10—; podpornik vsak, ki društvu kaj daruje.

Zaznamek pokroviteljev, društvenikov in podpornikov v tekoči upravni dobi (sklep junija).

a) Pokrovitelji: C. kr. ministrstvo za javna dela K 300.—, deželni odbor vojvodine Kranjske K 300.—, mestna občina idrijska K 300.—, Okrajna hranilnica in posojilnica v Idriji K 200.—.

b) Društveniki: Monsig. Arko Mihael, Bajc Jodok, Bajželj Ivan, Ciniburk Franc, dr. Čadež Fran, Dežela Josipina, Didič Fran, Gangl Engelbert, Goli Franc Ks., Harmel Dragotin, Hutter Ivan, Kobal Matevž, Kogej Srečko, Kuželički Juro, Lapaine Dragotin, dr. Lončar Dragotin, Mlaķar Ljudevit, dr. Mencej Josip, Novak Alojzij, Novak Franc, dr. Papež Milan, Pegan Alojzij, Pirč Danilo, Pirnat Mohor, Sax Hinko, Slavik Bohumil, dr. Snaj Andrej, Šepetavec Josip, Šinkovec Franc, Šotola Jaroslav, Šraj & Grile, Vidic Filip, Zazula Jožef, Železnikar Ivan.

c) Podporniki: Buh Paula K 1.—, Burnik Josip K 2.—, Burnik Lina K 1.—, Brumat Peter, Št. Peter pri Gorici K 10.—, Gostiša Rafael K 2.—, Gostiša Ferdo K 2.—, Golé Anton K 5.—, Gruden Ana K 2.—, Gruden Josip K 2.—, Hlebec Ana K 2.—, Jazbar Ivan K 2.—, Kavčič Fran K 2.—, Kavčič Marija K 4.—, Knap Anton K 2.—, Knap Josip K 2.—, Kump Stana K 2.—, Krapš Anton K 2.—, Kobal Alojzij K 2.—, Lapajne Helena K 2.—, Likar Marija K 2.—, Lipušček Andrej K 4.—, Murnik Anton K 2.—, Mačkovešek Andrej K 1.—, Oswald Franc K 5.—, Peternel Josip K 4.—, Pogačnik Ivan K 4.—, pl. Premerstein Kajetan K 4.—, Rupnik Marija K 4.—, Seljak Josip K 1.—, Štravs Ivan K 1.—, Štros Leopold K 1.—, Šuntar Ana K 3.—, Treven Ignac K 1.—, Treven Karel K 5.—, Vogelnik Ivan K 2.—, Vončina Fran K 1.—.

Račun Podpornega društva za leto 1915.

Prejemki.

1. Saldo iz upravnega leta 1914.	K	22.82
2. Podpora c. kr. ministrstva za javna dela	„	300.—
3. Podpora mestne občine idrijske za leto 1914.	„	300.—
4. „ „ „ „ „ „ 1915.	„	300.—
5. Podpora Okraj. hranilnice in posojil. v Idriji	„	200.—
6. Podpora Notranjske posojilnice v Postojni	„	10.—
7. Darovi vnanjih podpornikov	„	10.—
8. Članarina in podpore v Idriji	„	373.—
9. Dvignjeno iz hranilnice	„	1582.35
Skupaj	K	3098.17

Izdatki.

1. Za nove knjige	K 127·70
2. Za obleke in čevlje	„ 803·37
3. Sluga, koleki in drugo	„ 50·26
4. Tiskovine	„ 2·—
5. Stanarina dijaku Andrejašiču	„ 45·—
6. Ill. vojno posojilo, nom. K 1000·—	„ 932·35
7. Vloženo v hranilnico	„ 1095·56
8. Gotovina v blagajni	„ 41·93
Skupaj	K 3098·17

3. Idrijsko prebivalstvo je kazalo v dejanju vedno in povsod blago srce in radodarne roke za realčno mladino in z veseljem podpiralo vsako akcijo v pomoč ubožnim dijakom. Gosp. c. kr. rud. zdravnik dr. Milan Papež je v mnogih slučajih brezplačno lečil bolne dijake.

Poročevalec se zahvaljuje vsem dobrotnikom kar najtopleje in prosi, naj bi blagi mladinoljubi ohranili še nadalje svojo naklonjenost naši mladini.

V. Šolsko zdravstvo.

Zdravstveno stanje učencev v preteklem šolskem letu je imenovati prav ugodno. Kljub temu, da so se pojavile v Idriji med šolskim letom ošpice, oslovski kašelj in druge nalezljive bolezni, ni to posebno oviralo pouka na zavodu. Le en dijak je obolel na ošpicah ter zamudil 21 ur pouka, in dva sta imela oslovski kašelj ter izostala 26, odnosno 31 ur od pouka.

Ker so se pojavile nalezljive bolezni med obitelji, so morali izostati štirje učenci od pouka, in sicer 21, 29, 51 in 62 ur.

Daljšje bolezni razun naštetih ni imel noben učenec.

Po več kakor 10 ur šolskega pouka je zamudilo razun omenjenih učencev skupaj 36 učencev. Na posamezne razrede se razdele takole: Pripravljalni razred trije (12, 12, 48); I. razred trije (12, 21, 38); II. razr. dva (14, 14); III. razr. osem (11, 13, 14, 17, 27, 33, 34, 44); IV. razr. štirje (18, 28, 36, 77); V. razr. trije (14, 37, 40); VI. razred šest (15, 17, 29, 32, 49, 80); VII. razr. šest (15, 18, 19, 20, 29, 41).

Najvažnejše zdravstvene uredbe so bile, kakor druga leta sledeče:

a) V poslopih, v katerih so nastanjeni razredi.

Po učnih sobah, stopnicah in hodnikih so nastavljeni higienični pljuvalniki. Tla učnih sob so se napojila po potrebi s posebnim oljem zoper prah. Ob daljšem odmoru ob 10. uri so zapuščali učenci učne sobe, ki so se med tem dobro prezračile. Med tem odmorom so se smeli dijaki ob lepem vremenu sprehajati po Šolskem trgu, oziroma pred poslopijem, v katerem se nahaja dotični razred.

Na pravilno negovanje telesa in posameznih udov so se opozarjali učenci pri telovadbi, lepopisju, prostoročnem in geometričnem risanju ter izletih; še posebej pa o škodljivem vplivu alkohola na človeški organizem pri pouku prirodopisja in kemije.

Za slučaj ognja so se vršile posebne vaje ter določil red, po katerem se imajo dijaki ravnati.

b) Dijška stanovanja.

Ravnateljstvo in učiteljski zbor sta skrbela za to, da ni smel noben dijak stanovati v prostorih, ki ne odgovarjajo zdravstvenim predpisom. Pri vpisovanju, kakor tudi med šol. letom so se dajali starišem glede stanovanj dobri nasveti.

Po ukazu c. kr. ministrstva za uk in bogočastje z dne 30. junija 1915, št. 11590, je ravnateljstvo v začetku šol. leta povabilo vse dijake, kateri še niso imeli cepljenih koz, odnosno, katerim so bile stavljene pred več leti, da se zglasijo k cepljenju, ki se je vršilo na našem zavodu dne 21. oktobra. Zglasilo se je 94 učencev.

Gospodu c. kr. rud. zdravniku dru. Milanu Papež, ki je vsem tem učencem stavil kože brezplačno, bodi tu izrečena kar najiskrenejša zahvala.

c) Telovadba, dijaške igre, športi.

Že novi učni načrt za telovadbo na srednjih šolah, izdan leta 1911., uvaja v telovadni pouk vaje vojaškega značaja, medtem ko je bilo po prejšnjem načrtu vse izključeno, kar bi spominjalo na vojaški način. Z odlokom z dne 2. junija 1915, št. 533, (c. kr. dež. šol. svet za Kranjsko z dne 24. junija 1915, št. 3109) pa je c. kr. ministrstvo za nauk in bogočastje izključilo iz telovadbe redovne vaje in uvedlo samo vojaško vežbanje z vojaškim poveljevanjem natančno po vežbovniku (Exerzierreglement), in sicer vaje v členu in četi. Zlasti pa polaga ta odlok veliko važnost na igre na plānem po vojaškem načinu (Geländespiele). Vaditi je z učenci tudi daljše pohode in vse načine, kako se prehaja iz raznih formacij v rojno črto. Tudi teoretiški pouk o najvažnejših vojaških napravah, o četah in orožju, dalje o prvi pomoči pri nezgodah ter o pravilnem zadržanju pri daljših pohodih v vročini in mrazu je podati učencem ob primernih prilikah. Vobče povdarja ta odlok, da bodi

namen srednje šole — zlasti velja to za učence višjih razredov — poleg duševne izobrazbe tudi ta, da se mladina temeljito pripravi za vojaški stan in da se usposobi za obrambo z orožjem, tako bo telovadba priprava na zahteve poznejšega resnega življenja. Zakaj, napore, ki jih stavi danes vojna na posameznega vojaka, je mogoče prenesti le onemu, ki se že v mladosti vadi in uri, in ki z vztrajno vežbo obdrži svoje telo na višku usposobljenosti. Vse vaje naj se seveda vrše brez orožja — to je strogo izključeno — pač pa naj vse panoge telesne vzgoje z dolgotrajnim vežbanjem pripravijo mladenci do one mere telesne in duševne popolnosti, ki naj diči vsakega dobrega vojaka. S tako vzgojo se obenem vzbudi v mladini tudi pravi patrijotiski čut. Pa tudi praktične vrednosti je to za učence, ker bodo pri aktivnem službovanju imeli lažje službe, bodo oproščeni nižjih del in hitreje dosegli podčastniška mesta ter po § 48. brambnega zakona živeli še druge ugodnosti.

Ker na našem zavodu v šolskem letu 1914/15. ni bilo telovadbe, zato so se mogle izvesti omenjene izpremembe šele v letošnjem šolskem letu. V konferenci dne 14. oktobra 1915 je sklenil učiteljski zbor na predlog učitelja telovadbe, da se uvedejo na zavodu poleg prostovoljne telovadbe, dijaških iger, sankanja in drsanja še igre na planem po vojaškem načinu.

V prvi vrsti je bilo treba učence privaditi na nove vojaške redovne vaje po vojaškem poveljevanju. Ker se na zavodu poučuje telovadba v slovenskem učnem jeziku, se je poleg slovenskega poveljevanja uvedlo tudi nemško, da se učenci na ta način privadijo pravemu vojaškemu vežbanju in armadnemu jeziku.

Pri šolski telovadbi se je začel pouk takoj v tem smislu. Vrhutega so se učenci vadili v vojaškem vežbanju v členu, četi in zboru ob sredah in sobotah popoldne na igrišču. Tudi prostovoljna telovadba se je vršila redno, in sicer za učence nižjih razredov ob pondeljkih in četrkih od 5. do 6. ure, za učence višjih razredov pa ob sredah in sobotah od 5. do 6. ure.

Dne 8. novembra pa je bilo treba nenadoma izprazniti realčno poslopje in telovadnico ter oboje prepustiti vojaškim namenom. Vsled tega sta morali prenehati obvezna in prostovoljna telovadba. Od 25. novembra do 1. decembra se je telovadnica zopet uporabljala za šolske namene, pozneje pa ne več. Ravnateljstvo si je prizadevalo dobiti v mestu primeren prostor, ki bi nadomestoval v zimskem času telovadnico, toda brezuspešno. Zato in vsled neprimerne vremena je do 10. januarja 1916 izostala telovadba. Odslej pa do konca šolskega leta se je telovadilo redno na igrišču, izvzemši nekaj dni, ker zavaljo deževja in snega ni bilo mogoče telovaditi pod milim nebom. Mestno županstvo je postavilo na igrišču ogrodje za drog in kroge, tako da je bilo mogoče telovaditi tudi na orodju.

Dijaške igre so se vršile redno vse leto, v kolikor je dopuščalo vreme. V jeseni so igrali dijaki ob sredah in sobotah od 2. do 5. ure, poleti pa od 3. do 5. ure popoldne. Prostorno igrišče

se je že v šol. letu 1914/15. za polovico zmanjšalo, letos pa je ostala le še četrtnina prostora za igrišče. Ves ostali prostor se je vporabil za zelenjadne vrtove. Vsled tega je morale izostati nekaj večjih iger. Igrale so se igre: tamburin, žoga z ročajem, žoga z roko, krocket, balin in podobno, izvajale pa so se tudi lahkoatletske vaje: metanje diska, krogle in kopja. Igralo se je skupaj 52 ur v 22 dneh, s skupno udeležbo 879 učencev, povprečno 40 na dan. Novih igral se letos ni kupilo, v to svrhu nabrani denar se je porabil pri igrah na planem.

Ko so se učenci dobro izvežbali v vojaških redovnih vajah in v tvoritvi rojne črte, so se izvajale igre na planem po vojaškem načinu v zvezi z daljšimi pohodi. Zavaljo raznih ovir so se vršile le tri. Tudi te je vodil učitelj telovadbe s sodelovanjem nam. real. učitelja J. Kremenška. Prva je bila varnostni pohod iz Idrije na Dole, ki je trajala od ene do poldnevne ure. Po odmoru v Doleh so vadili učenci tvorbo rojne črte iz raznih formacij. Pri drugem pohodu so odkorakali učenci ob 1 uri po cesti proti Koševniku ter se v rojni črti približali markiranemu nasprotniku. Vsled nevihte se je morala vaja predčasno zaključiti. Zadnja vaja se je vršila od 6. ure zjutraj do 12. ure opoldne. Severna skupina je odkorakala iz Idrije čez Razpotje proti Goram, južna iz Idrije čez Kovavečev Rovt in Gore. Na Iderskem sta trčili obe skupini iz nasprotne smeri, nakar sta se razvili v rojni črti. Pri tej vaji sta samostojno poveljevala dijaka VI. razreda D. Lapaine (južna skupina) in M. Baraga (severna skupina). Prednost se je prisodila južni skupini. Pohoda sta se udeležila poleg že omenjenih voditeljev tudi prof. Kuželički in nam. učitelj Mlakar.

Pri vseh teh vajah so imeli učenci seboj malo ročno lekarno za prvo pomoč pri nezgodah, ki se pa doslej ni rabila. Med odmorom so se učenci okrepčali s sirom in kruhom, ki ga je preskrbelo ravnateljstvo iz fonda za igrala. Počitek je bil vedno na prostem, gostilen se je dosledno izogibalo.

Pri tej priliki se vodstvo toplo zahvaljuje mestnemu županstvu v Idriji za preskrbo moke in gospodu Iv. Turku, ki je vselej brezplačno spekel kruh.

Po zimi so gojili dijaki sankanje in drsanje. Za oba športa so jim bili na razpolago primerni prostori.

Kopanje in plavanje pa se ni moglo sistematično gojiti, ker v Idriji ni primerne kopalnice.

Tudi strelne vaje so v tekočem letu izostale, ker ni bilo dobiti orožja in streljiva, za borenje pa ne potrebnih priprav in prostora.

Telovadbe oproščenih je bilo od 122 v začetku šolskega leta vstopivših učencev 7, to je 5,72^oo.

Naslednja razpredelnica kaže, kako so se gojile mladinske igre in igre na planem po vojaškem načinu.

Dan	Mesec	Ura	Način vaje	Kraj	Ura
9.	oktobra	2 — 1/2 5	Igre	Igrišče	45
9.	..	1/2 3 — 1/2 4	Vojaško vežbanje v členu	..	17
12.	..	2 — 5	Igre	..	42
12.	..	3 — 4	Vojaško vežbanje v členu	..	21
16.	..	2 — 1/2 5	Igre	..	60
16.	..	1/2 3 — 1/2 4	Vojaško vežbanje v členu	..	26
20.	..	2 — 5	Igre	..	35
20.	..	3 — 4	Vojaško vežbanje v četi	..	20
23.	..	2 — 5	Igre	..	65
23.	..	1/2 3 — 1/2 4	Vojaško vežbanje v četi	..	26
1.	aprila	3 — 5	Igre	..	38
1.	..	4 — 5	Vojaško vežbanje v zboru	..	72
5.	..	3 — 1/2 5	Igre	..	30
5.	..	4 — 5	Vojaško vežbanje v zboru	..	70
8.	..	3 — 5	Igre	..	52
8.	..	4 — 5	Vojaško vežbanje v zboru	..	64
12.	..	3 — 5	Igre	..	43
29.	..	1/2 3 — 5	Igre	..	30
3.	maja	3 — 5	Igre	..	25
10.	..	3 — 5	Igre	..	32
13.	..	3 — 5	Igre	..	38
17.	..	3 — 1/2 6	Igre	..	35
19.	..	1 — 1/2 7	Varnostni pohod. Tvoritev rojne črte	Idrija-Dole 14 km	72
20.	..	3 — 1/2 6	Igre	Igrišče	52
24.	..	3 — 1/2 6	Igre	..	36
30.	..	1 — 5	Pohod, rojna črta proti markiranemu nasprotniku	Idrija-po ces.proti Koševniku 11 km	69
31.	..	3 — 4	Igre	Igrišče	28
3.	junija	3 — 5	Igre	..	33
7.	..	3 — 1/2 6	Igre	..	41
9.	..	6 — 12	Pohod z nasprotne strani in prehod v rojno črto	Idr.-Razp.-Gore I.-Kov.R.-G. 16 k.	92
14.	..	3 — 1/2 6	Igre	Igrišče	41
17.	..	3 — 1/2 6	Igre	..	34
21.	..	3 — 5	Igre	..	42
24.	..	3 — 5	Igre	..	37

VI. Kronika.

Šolsko leto je bilo razdeljeno v šest konferenčnih dob, in sicer:

I. polletje: 20. septembra — 4. novembra; 5. novembra — 21. decembra; 22. decembra — 12. februarja.

II. polletje: 13. februarja — 27. marca; 28. marca — 18. maja; 19. maja — 28. junija.

1915.

15. septembra: Vpisovanje v I. in pripravljalni razred.
 16. septembra: Sprejemne izkušnje v I. razred; vpisovanje v II. — VII. razred.
 17. septembra: Ponavljalne, dodatne in sprejemne izkušnje v višje razrede.
 18. septembra: Pričetek šolskega leta s slovesno službo božjo.
 20. septembra: Pričetek rednega pouka.
 27. in 29. septembra: Zavod sodeljuje pri patrijotičnem nabiranju volne in kavčuka.
 4. oktobra: Slovesna služba božja povodom godu Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.
 14. oktobra: Ustne zrelostne izkušnje v izrednem terminu.
 19. in 20. oktobra: Učenci gredo k izpovedi in sv. obhajilu.
 8. novembra: Pouk se prekine vsled prepustitve realčnega poslopja vojni upravi.
 19. novembra: Spominska sv. maša za Nj. Veličanstvo pokojno cesarico Elizabeto.
 22. novembra: Pouk se zopet prične.
 1. decembra: Predslavnost povodom 67. obletnice nastopa vlade Nj. Veličanstva cesarja Franc Jožefa I.
- Spored:** 1. Pozdrav Nj. Veličanstvu cesarju Francu Jožefu I. ob 67. letnici nastopa vlade (deklamiral učenec IV. razreda Alb. Vončina). — 2. „Na slavo Avstrije“, Funtek (pel pevski zbor učencev). — 3. Govor učitelja pripravljalnega razreda, deželnega poslanca Engelberta Gangla. — 4. Razdelitev spominskih listov. — 5. S. Sardenko: „Soči“ (deklamiral učenec IV. razr. Venčesl. Poniž). — 6. Pintar-Sattner: „O Avstrija, ti dom krasan“ (pel pevski zbor učencev). — 7. Govor veroučitelja dra. Andr. Snoja. — 8. Cesarska pesem.
2. decembra: Slovesna služba božja s Te Deum in cesarsko pesmijo.
 24. decembra do 2. januarja: Božične počitnice.

1916.

12. februarja: Sklep I. polletja s skupno službo božjo in razdelitvijo polletnih izkazov.
14. in 15. februarja: Pouka prosta dneva.
17. februarja: Zavod se udeleži v župni cerkvi sv. maše-zadušnice po padlem dijaku VII. razr. Ignaciju Gruntar.
- 16., 17. in 18. aprila: Duhovne vaje, izpoved in sv. obhajilo.

19. do 25. aprila: Velikonočne počitnice.
29. aprila: Zrelostni izpit v izrednem terminu.
1. maja: Dijaki sodeljujejo pri agitaciji za Teden Rdečega Križa in pri razprodaji patrijotičnih znakov.
6. maja: Dijaki nabirajo člane in dobrovoljne prispevke za Rdeči Križ.
8. maja: Zrelostne izkušnje v izrednem terminu.
27. maja: Zrelostne izkušnje v izrednem terminu.
10. do 13. junija: Binkoštna počitnice.
13. junija: Zavod se udeleži patrijotičnega nabiranja volne in kavčuka.
14. do 17. junija: Pismene zrelostne izkušnje v glavnem terminu.
19. junija: Monsignor M. Arko, mestni dekan nadzoruje pouk verstva.
20. in 21. junija: Učenci gredo k izpovedi in sv. obhajilu.
22. junija: Zavod se vdeleži procesije sv. Rešnjega Telesa.
25. junija: Zavod se vdeleži slovesnega obhoda v proslavo sv. Ahacija.
28. junija: Sklep šolskega leta z razdelitvijo letnih izpričeval po slovesni službi božji.

VII. Važnejši odloki šolskih oblasti.

C. kr. ministrstvo za uk in bogočastje z dne 10. julija 1915, št. 12492, Normale 2: Šolske naprave je skrbno varovati pred vsako poškodbo.

C. kr. ministrstvo za uk in bogočastje z dne 31. julija 1915, št. 2083, naroča strogo postopanje pri sprejemnih izpiti v srednje šole ter odvracanje nesposobnih elementov od srednješolskih študij.

C. kr. dež. šol. svet za Kranjsko, 23. julija 1915, št. 3715, Normale: Popravljanje po konferenci določenih redov v vedenju ali napredku je le v skrajnih slučajih dopustljivo; popravljati se smejo samo po konferenčnem sklepu.

C. kr. dež. vlada za Kranjsko z dne 24. septembra 1915, št. 25739: Dijaki, ki so bili v vojni odlikovani ali ranjeni, uživajo pri podelitvi ustanov prednost; isto prednost uživajo oni dijaki, katerih očetje so umrli junaške smrti.

C. kr. dež. šolski svet za Kranjsko z dne 29. oktobra 1915, št. 5717, pozivlje šolsko mladino, da prispeva k nabiranju božičnih daril za naše vojake.

C. kr. dež. šolski svet za Kranjsko z dne 25. novembra 1915, št. 6400: Proslavitev 67. jubileja vladanja Nj. c. in kr. Apostolskega Veličanstva našega Presvitlega Vladarja, dne 2. decembra.

C. kr. dež. šol. svet za Kranjsko z dne 17. decembra 1915, št. 6766: Vpeljava rednega nabiranja tedenskih prispevkov za vojno oskrbo med dijaki.

C. kr. dež. predsedništvo za Kranjsko z dne 25. januarja 1916, št. 428/Mob.: Proslavitev rojstnega dne Nj. Velič. cesarja Viljema II. z razobešenjem zastav.

C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko z dne 2. aprila 1916, št. 1395, izreka svoje zadovoljstvo nad uspehi nabiranja prispevkov za vojno oskrbo med dijaki ter se zahvaljuje vsem faktorjem, ki uspešno sodelujejo pri tej akciji.

C. kr. dežel. predsedništvo za Kranjsko z dne 8. maja 1916, št. 932: Gosp. deželni predsednik, ekscelenca baron Schwarz se poslavlja kot deželni predsednik Vojvodine Kranjske.

C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko z dne 9. maja 1916, št. 2549, naznanja, da polaga c. kr. domobransko ministrstvo na to posebno važnost, pridobiti sinove državnih uradnikov za častniški naraščaj.

C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko z dne 7. maja 1916, št. 2559: Prošnje izprašanih kandidatov za izpregledanje poskusnega leta rešuje dež. šol. svet v svojem delokrogu.

C. kr. dež. predsedništvo za Kranjsko z dne 9. maja 1916, št. 1051: Novoimenovani predsednik Vojvodine Kranjske, visokorodni gospod grof Henrik Attems prevzame vodstvo predsedništva.

C. kr. ministrstvo za uk in bogočastje z dne 25. maja 1916, št. 10045, dovoljuje odlikovanje dijakov in dijakinj srednjih šol in drugih učnih zavodov za posebne zasluge za Rdeči Križ.

C. kr. ministrstvo za uk in bogočastje z dne 29. maja 1916, št. 35898/15, odreja izključitev vseh nepotrebnih tujk iz nemškega jezika.

Pouk.

I. Obvezni predmeti.

a) Učni načrt.

V šolskem letu 1915/16 so se poučevali obvezni predmeti po normalnem učnem načrtu za realke, objavljenim z razpisom c. kr. ministrstva za bogočastje in nauk z dne 8. aprila 1901, št. 14741. Le za pouk slovenščine in francoščine ima zavod poseben načrt, ki ga je odobrilo ministrstvo z odlokom z dne 7. junija 1901, št. 13152, in z dne 5. julija 1905, št. 23775. — Odlok c. kr. ministrstva za bogočastje in nauk z dne 29. maja 1912, št. 22169, določa za veronauk v VII. razredu dve tedenski uri. — Glede števila tedenskih ur za jezike je zaradi tega nastala razlika med normalnim učnim načrtom in načrtom za idrijsko realko.

Za učni jezik velja odlok c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dne 17. julija 1910, št. 4470, ki se glasi: C. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk je dovolilo z odlokom z dne 26. junija 1910, št. 24156, da se poučuje na zavodu nemščina v vseh razredih, zgodovina in zemljepis v višjih razredih oziroma na višji stopnji, dalje kemija in opisna geometrija v višjih razredih z nemškim učnim jezikom, za ostale učne predmete pa da se uvede, če so na razpolago aprobirane učne knjige, slovenski učni jezik. — Terminologija naj se podaja v vseh učnih predmetih v obeh jezikih in naj se tudi od učencev zahteva. — Od nemškega učnega jezika na slovenski jezik se mora prehajati sukcesivno. —

Večina učnih predmetov se je poučevalo v popolnem obsegu; le v francoščini in prostoročnem risanju se je za nekaj časa črtalo vsled pomanjkanja učnih moči nekaj tedenskih ur. In sicer: V prostoročnem risanju vsled odloka c. kr. dež. šol. sveta za Kranjsko z dne 27. septembra 1915, št. 4821, v I., II. in III. razredu po eno uro; od 1. aprila naprej pa se je poučeval ta predmet v popolnem obsegu. V francoščini od 1. marca naprej z dovoljenjem c. kr. dež. šol. sveta za Kranjsko z dne 11. marca 1916, št. 1406, ter 30. marca 1916, št. 1798, v III. razr. 2, v IV. razr. 1 in v V. r. 1 tedensko uro. Razun tega se od 1. januarja do 28. februarja francoščina vsled izstopa učitelja tega predmeta ni redno poučevala.

Na podlagi gori navedenih odlokov so se poučevali v preteklem šolskem letu obvezni učni predmeti, kakor kaže nastopna preglednica: števila pomenijo tedenske ure, **debel tisk slovenski**, droben pa nemški učni jezik.

Predmet	Razred								Skupaj
	Prigr.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
Verouk	2	2	2	2	2	2	2	2	14
Slovenščina	4	3	3	3	3	3	3	3	21
Nemščina	12	5	5	4	4	3	3	4	28
Francoščina	—	—	—	5, 3	4, 3	4, 3	3	3	19, 15
Zemljepis	—	2	2	2	2	1	1	} 3	10
Zgodovina	—	2	2	2	2	3	2		16
Matematika	4	3	3	3	4	4	4, 3	5	26, 25
Prirodopis	—	2	2	} 3	} 3	2	2, 3	3	11, 12
Kemija	—	—	—			—	3	2	—
Fizika	—	—	—	3	2	—	4	4	13
Geometrija	—	—	2	2	3	3	3	2	15
Prostorčno risanje	2	3, 4	3, 4	3, 4	3	3	2	3	20, 23
Lepopisje	1	2	—	—	—	—	—	—	2
Telovadba	1	2	2	2	2	2	2	2	14
Skupaj	26	26, 27	26, 27	31, 30	34, 33	33, 32	33	34	217, 216.

b) Učne knjige za šolsko leto 1915-16.

(Odlok c. kr. dež. šol. sveta z dne 9. junija 1916, št. 3306.)

Veronauk:

- I.-II. razr. Veliki katekizem.
- III. „ *Stroj*, Liturgika; *Karlin*, Stara zaveza.
- IV. „ *Karlin*, Nova zaveza.
- V. „ *Kržič*, Zgodovina sv. katol. cerkve.
- VI. „ *Svetina*, Katol. verouk za realce.
- VII. „ *Kähnl*, Lehrbuch für Realschulen.

Slovenščina:

Slovnica I.-VII. razr. *Janežič-Sket*, Slov. slovnica 10. izdaja.
Sket-Wester, čitanke I. in II. ter *Sket*, čitanke III. in IV. se bodo v I. — IV. razr. vporabliale le toliko, kolikor je to po odloku c. kr. min. za uk in bogočastje z dne 13. novembra 1915, št. 3408, dopustljivo. Kakor hitro bodo druge primerne čitanke na razpolago, se bodo gori navedene odstranile.

- V. razr. *Mencinger*, Moja hoja na Triglav. — *Šket-Wester*, Balade in romance (izdaja Mohorjeve družbe). — *Erjavec*, Hudo brezdno.
- VI. „ *Levstek*, Potovanje od Litije do Čateža. — *Župančič*, Manom Josipa Murna. — *Finžgar*, Divji lovec.
- VII. „ *Prešeren*, (po izberi). — *Stritar*, Gosp. Mirodolski.

Nemščina.

- I.-II. razr. *Končnik-Fon*, Deutsches Lesebuch I.
- III. „ *Končnik-Fon*, Deutsches Lesebuch II.
- IV.-VII. „ *Willomitzer*, Deutsche Gramatik, 12. izdaja.
- IV. „ *Štritof*, Deutsches Lesebuch IV., 2. izd.
- V. „ *Kummer-Stejskal*, Deutsch. Leseb. f. R. V., 7. izd.
- VI. „ *Kummer-Stejskal*, Deutsch. Leseb. f. R. VI., 6. izd.
- VII. „ *Kummer-Stejskal*, Deutsch. Leseb. f. R. VII., 6. izd.
- V.-VII. „ *Kummer-Stejskal*, Leitfaden d. Litgesch., 10. izd.
- V. „ *Lessing*, Mina von Barnhelm. — *Grillparzer*, Die Ahnfrau. — *Schiller*, Kabale und Liebe.
- VI. „ *Lessing*, Emilia Galotti. — *Schiller*, Wilhelm Tell, Wallenstein. — *K. Brentano*, Aus der Chronika eines fahrenden Schülers.
- VII. „ *Goethe*, Egmont, Hermann und Dorothea. — *Grillparzer*, König Ottokars Glück und Ende. — *Schiller*, Jungfrau von Orleans.

Francoščina:

- III. razr. *Juvančič*, Učna knjiga I.
- IV. „ *Juvančič*, Učna knjiga II.
- V.-VI. „ *Weitzenböck*, Lehrbuch II. A. B.
- VII. „ *Duschinsky*, Übungsbuch.-Choix de lectures.

Zemljepis:

- I.-VII. razr. *Richter-Müllner*, Schultlas.
- I. „ *Pajk*, Zemljepis I.
- II.-III. „ *Bežek*, Zemljepis.
- IV. „ *Orožen*, Domovinoznanstvo.
- V. „ *Müllner*, Erdkunde IV.
- VI. „ *Müllner*, Erdkunde V.
- VII. „ *Marek-Mayer-Eperjesy*, Vaterlandskunde.

Zgodovina :

- I.-VII. razr. *Putzger*, Historischer Schulatlas.
- I. „ *Mayer-Kaspret*, Stari vek.
- II. „ *Mayer-Kaspret*, Srednji vek, Novi vek.
- III. „ *Mayer-Kaspret*, Novi vek.
- IV. „ *Zeehe-Rebhahn*, Lehrbuch für Realschulen I.
- V. „ *Zeehe-Rebhahn*, Lehrbuch für Realschulen II.
- VI.-VII. „ *Zeehe-Rebhahn*, Lehrbuch für Realschulen III.

Matematika :

- I.-III. razr. *Matek-Peterlin*, Aritmetika.
- IV.-VII. „ *Matek-Zupančič*, Aritmetika, Geometrija.
- V.-VII. „ *Jellinek*, Logarithmische Tabellen.

Prirodopis :

- I.-II. razr. *Macher*, Živalstvo, Rastlinstvo.
- V. „ *Macher*, Botanika.
- VI. „ *Poljanec*, Živalstvo.
- VII. „ *Hochstetter - Bisching - Toulou*, Mineralogie und Geologie.

Fizika :

- III.-IV. razr. *Senekovič*, Fizika 3. izd.
- VI. „ *Reisner*, Fizika za višje razrede.
- VII. „ *Rosenberg*, Physik für Realschulen.

Kemija :

- IV. razr. *Baebler*, Kemija in mineralogija.
- V. „ *Rippel*, Chemie für Oberrealschulen I.
- VI. „ *Hemmelmayer*, Organische Chemie.

Geometrija :

- I. razr. *Mazi*, Geometrijski nazorni nauk I.
- II. „ *Mazi*, Geometrija II.
- III. „ *Mazi*, Geometrija III.
- IV.-VII. „ *Barchanek-Ludwig*, Darstellende Geometrie und Raumlehre.
- V. „ *Heller*, Aufgaben I.
- VI.-VII. „ *Heller*, Aufgaben II.

c) Pismene naloge.

Iz slovenščine.

V. razred.

1. a) Prizori z idrijskih cest. b) Kako sem se izobraževal v počitnicah? c) Jesen. — 2. a) Rdeči križ. b) Nekaj o važnosti tradicionalnega slovstva. c) Najlepši dan mojega življenja. — 3. a) Katera panoga telovadbe mi najbolj ugaja? b) Ko pozvoni . . . (Razpoložnostna slika.) — 4. a) Zakaj se učimo zemljepisja? b) Poljubna prošnja. (Stilistična vaja.) c) Kdor hoče visoko priti, mora trden v glavi biti. (N. pr.) — 5. a) Živalska pravljica, basen in parabola. b) Najvažnejše znamenitosti kranjske dežele. c) Če bi bil bogat . . . — 6. Kratka karakteristika gorenjevaških visokošolcev. (Po Detelovi „Trojki“.) — 7. a) Kako je postal Rudolf Habsburški utemeljitelj naše države? b) Cvet in up. (Prispodoba.) c) Včerajšnji dan. — 8. a) Kaj sem opazoval v rokodelčevi delavnici? b) „Na solnčnih perutih pomlad se je spet — vrnila na tihi, na žalostni svet. Prepeva že ljubi nam znanec, — visoko pod nebom škrijanec.“ (Medved.) c) Kaj se moremo naučiti od čebele? — 9. a) Deseti brat v ljudskem sporočilu. b) Vojakovo pismo. c) Kako naj skrbi dijak za ugled svojega učnega zavoda? — 10. a) Moji počitniški načrti. (V obliki dispozicije.) b) „Ubežni kralj“, vzorna balada. c) Kolikor krajev, toliko običajev. N. pr. (Moja opazovanja.)

VI. razred.

1. a) „Vse orožje jedno Vam premaga, — Bratovska je sloga to orožje“. (Aškerc.) b) Pred bitko. (Govor vojakom.) c) Zakaj potujemo? — 2. a) Kako naj razodeva dijak ljubezen do domovine? b) Moja zadnja prebrana slovenska knjiga. c) Iz mojega okna. — 3. a) Pomen železa za vojno. b) Pokrajinski motiv iz idrijske okolice. (Po lastnem opazovanju.) c) „Popolnitev bodi moj edini vzor, — luč, resnica moje delovanje!“ (Kette.) — 4. a) Nekaj zgodovinskih zgledov pravega domoljubja. (Iz avstrijske zgodovine.) b) Kakšen naj bo moj prijatelj? c) Kisik v naravi. — 5. a) Jenkov Stritarjevi elegiji „Na Jenkovem grobu“. b) O pomenu enostavnih strojev. (Poskus poljudne razlage.) c) Zlato lepo, pamet lepša. (N. pr.) — 6. Prosto voljene teme. — 7. a) Prizori v Gregorčičevi odi „Oljki“. b) Pomen rudnika za Idrijo. c) „Srčan in hraber bodi mož — in to v dejanju in trpljenju, — glavo pokonci hodi mož — junak ob smrti in življenju“. (Stritar.) — 8. a) Zakaj nam je domovina nad vse draga? b) Prvi cvet — zadnji sneg. (Kontrast v naravi.) c) Čas je zlato. — 9. a) Pajkova „Poslanica o tragediji“. b) Vojna, naša vzgojevalka. c) Bakteriji in naša živila. — 10. a) V čem se razlikujeta prijatelj in prilizovalec? b) Moj življenjepis. (Po zahtevah šolske obravnave.) c) Mati poučuje v vojno odhajajočega sina.

VII. razred.

1. a) O dolžnostih pravega domoljubja. b) „Do vencev pot se skozi trnje vije“. (Medved.) c) „Ah, vi zlati cilji, kak bliščite se v daljavi!“ (O. Župancič.) — 2. a) Zakaj imenuje zgodovina nekatere može „velike“? b) Najvažnejša občila v svetovnem prometu. c) Poljubna črtica iz življenja. — 3. a) Meč, pero, jezik — troje važnih orožij. b) Upi in spomini. (Poskus lastne karakteristike.) c) Kaj bi pokazal tujcu v Idriji? (V obliki razgovora.) — 4. a) Govor ob 67letnici zavladaanja Nj. Veličanstva našega presv. cesarja Franc Jožefa I. b) Najvažnejša razstreljiva. c) Sta Prešernova verza „Da le petica dá ime sloveče, — Da človek toliko velja, kar plača“ resnična? — 5. Prosto voljene teme. — 6. a) Vsakemu narodu so vzrastli najlepší spomini iz domoljubja. b) Katera umetnost mi najbolj ugaja? c) Ugodnosti in neprilike planinskega življenja. — 7. a) O pomenu Kranjske Čbelice. b) Kaj in kako moramo brati? c) Od trske do obločnice. — 8. a) Pomen vodovja v prosvetni zgodovini človeštva. b) „To bode edino ti prava prostost, — Če imaš počutke v oblasti, — To bode najvisja modrost in krepost: — Brzdati in vladati strasti“. (Gregorčič.) c) Vsaka ptica rada tja leti, kjer se je izvalila. (N. pr.) — 9. a) Kako so pospeševali Habsburžani umetnost? b) Levstikov pomen za slovensko slovstvo. c) Zakaj stavimo slavnim možem spomenike? d) Na razstanku. — 10. Zrelostna naloga.

Iz nemščine.

V. razred.

1. a) Ankunft Siegfrieds in Worms. b) Gunthers Werbung um Brunhilde. — 2. Brief aus einem Feldspital. — 3. a) Inhaltsangabe eines in der Schule angehörten Vortrages. b) Hildebrand und Hadubrand. c) Situationsgemälde der Ballade „Die Kraniche des Ibykus“. — 4. Warum preist Haller die Älpler glücklich? — 5. Die Hexenunterredung in Fontanes Ballade „Die Brück am Tay“. — 6. Wie begründet Kaiphas seinen Antrag, daß der Messias sterben müsse. — 7. Gedankengang der ersten 22 Strophen des I. Gesanges von Wielands „Oberon“. — 8. Eine Fußreise nach Loitsch. — 9. a) Im Wirtshause. b) Auf dem Bahnhofe. c) Auf dem Markte.

VI. razred.

1. Der Prinz in Lessings „Emilia Galotti“. — 2. a) Morgenstund hat Gold im Mund. b) Rast' ich, so rost' ich. — 3. Idria in der Kriegszeit. — 4. Der Strom, ein Bild des Lebens. (Nach „Mahomets Gesang“.) — 5. Das Ideal eines Realschülers. — 6. a) Meine längste Fußreise. b) Goethes „Adler und Taube“. (Gedankengang.) — 7. a) Das Meer als Vermittler der Kultur. b) Der

Bergkranz um Idria. — 8. Ein Thema im Anschluß an Fischers Novelle „Frauendienst“. — 9. a) Das Schlimmste ist das falsche Wort, die Lüge. b) Warum lesen wir Zeitungen? c) Meine Lieblingsbeschäftigung.

VII. razred.

1. Hermanns erste Begegnung mit Dorothea. (Nach Goethes „Hermann und Dorothea“. 2. a) Teile und gebiete! b) Doch der den Augenblick ergreift, das ist der rechte Mann. — 3. a) Was tat Chamiso, um unsere Teilnahme an dem Schicksal des Schiffbrüchigen in „Salas y Gomez“ zu erhöhen und dem Gedichte einen versöhnenden Abschluß zu geben? b) Wann nützt das Reisen? — 4. Ein Gang durch Wallensteins Lager. (Nach Schiller.) — 5. a) Die Abschiedsrede an einen einrückenden Schüler. b) Eine Kinovorstellung. c) Mein Vater. — 6. a) Merkt man den Krieg auch in der Schule? b) Die Träume, die immer wiederkehren. — 7. a) Die Wunder des Himmels: wie sie uns erscheinen und was sie wirklich sind. b) Die Farben als Symbole und in Wirklichkeit. — 8. Die göttliche Sendung der Jungfrau von Orleans. — 9. Reifeprüfungsarbeit.

Prebrana slovstvena dela.

Iz slovenščine.

V. razred.

Detela, Trojka. (Izdaja Družbe sv. Mohorja.) — Jurčič, Deseti brat. (Izdaja Družbe sv. Mohorja.) — Cankar, Sosed Luka.

Iz nemščine.

V. razred.

Wieland, Oberon. — Grillparzer, Die Ahnfrau.

VI. razred.

Lessing, Emilia Galotti. — W. Fischer, Frauendienst.

VII. razred.

Goethe, Hermann und Dorothea, Reinecke Fuchs. (Poslednje v izboru.) — Schiller, Wallensteins Lager, Jungfrau von Orleans.

Domače čtivo, govornilne vaje in prosta predavanja.

(Odlok c. kr. ministrstva za uk in bogočastje z dne 22. oktobra 1913, št. 1163.)

Pri pouku slovenščine.

V. razred.

1. Meško, Črna smrt. [Rupnik.] — 2. Erjavec, Črtice iz življenja Secknackschnepperleina. [Pirnat.] — 3. Erjavec, Avgustin Ocepek. [Jelinčič.] — 4. Erjavec, Hudo brezдно ali gozdarjev

rejenec. [Jacaz.] — 5. Stritar, Svetinova Metka. [Burnik.] — 6. Meško, Ciganček. [Eržen.] — 7. Črtice iz življenja našega cesarja in cesarice. [Po Hubadu, Jelincič.] — 8. Silvin Sardenko, Nebo žari. [Pirnat.] — 9. Stritar o Jurčiču. [Didič.] — 10. V kraljestvu desetega brata. [Po Lahu, Pirc.]

VI. razred.

1. Kostanjevec, Novo življenje. [Kraschner.] — 2. Ogrinec, Lesena noga. [Čuček.] — 3. Boj za Mazepo. [Po Grafenauerju, Hauptman.] — 4. Levstikov življenjepis. [Novak.] — 5. Cigler, Sreča v nesreči. [Lapaine.] — 6. O dramatični umetnosti. [Baraga.] — 7. Jos. Cimpermanov življenjepis. [Punčuh.] — 8. Od kod ime Rasica? [Čuček.] — 9. S. Sardenko, Roma. [Deklamiral Hauptman.] — 10. Bleiweis in Novice. [Novak.] — 11. Prešernov življenjepis. [Čuček.]

VII. razred.

1. Cankar, Sosed Luka. [Lapajne.] — 2. Kersnik, Na Žerinjah. [Jelincič.] — 3. Prešeren in narodna pesem. [Podobnik.] — 4. O Luki Jeranu. [Kunstelj.] — 5. Detela, Trojka. [Štrekelj.] — 6. Erjavec, Rak. [Podobnik.] — 7. Levstik, Ježa na Parnas. [Šolar.]

Pri pouku nemščine.

VI. razred.

1. Goethe in Rom. [Bernik.] — 2. Was eine Wasserhose vermag? [Čuček.] — 3. Über Schillers „Wallenstein“. [Hauptman.] — 4. Die Südpolexpedition von Scott. [Jurjavčič.] — 5. Herders „Cid“. [Novak.]

VII. razred.

Über die deutsche Romantik. [Jelincič.]

Pri pouku prirodopisa.

V. razred.

Najvažnejše trave. [Jelincič.]

VII. razred.

1. Die Elektrizität und der Magnetismus der Minerale. [Arko.] — 2. Die wichtigsten Eigenschaften der Minerale; insbesondere die Iso- und Polymorphie. [Jelincič.] — 3. Die Meteore. [Kodele.] — 4. Das tesserale, tetragonale und hexagonale Kristallsystem. [Kunstelj.] — 5. Künstliche Edelsteine. [Lapajne.] — 6. Das tesserale System und die wichtigsten Minerale, die in diesem

System kristallisieren. [Mohorič.] — 7. Über die Formenlehre und besondere Eigenschaften der Minerale im Allgemeinen. [Podobnik.] — 8. Über die Physiologie und Thermologie der Minerale. [Štrekelj.] — 9. Das Lötrohr und dessen Gebrauch. [Šolar.]

Pri pouku kemije.

VI. razred.

Allgemeines über die cyclischen Verbindungen. [Čuček.]

Pri pouku zemljepisja in zgodovine.

IV. razred.

1. Die Perserkriege. [Kacin.] — 2. Der peloponesische Krieg. [Poljanšek.] — 3. Die spartanische Hegemonie und ihre Folgen. [Vončina Edgar.] — 4. Philipp II. von Makedonien. [Vrč.]

V. razred.

1. Die mittelalterlichen Staaten Italiens. [Didič.] — 2. Die Entstehung des spanischen Königreiches. [Erzen.] — 3. Wie wurde England ein konstitutioneller Staat? [Jacaz.] — 5. Die Nachfolger Rudolfs I. auf dem deutschen Throne bis zu den Luxemburgern. [Lapajne.] — 6. Karl IV. und seine Zeitgenossen. [Pirc.] — 7. Die Husitenbewegung. [Pirnat.] — 8. Rudolf I. von Habsburg und Premysl, Ottokar II., Friedrich III. und sein Zeitalter. [Rupnik.] — 9. Der 100 jährige Krieg zwischen England und Frankreich. [Žorž.]

VII. razred.

1. Das böhmische Massiv. [Jelinčič.] — 2. Land und Leute der südlichen Kalkalpen. [Kodele.] — 3. Die böhmischen Nebeländer. [Lapajne.] — 4. Land und Leute der Zentralalpen [Mohorič.] — 5. Allgemeine Charakteristik Oesterreich-Ungarns betreffs der Lage, des Bodenbaues und der Bevölkerung. [Podobnik.] — 6. Land und Leute der nördlichen Kalkalpen. [Šolar.] — 7. Land und Leute des Karstgebietes. [Štrekelj.]

d) Uspeh.

1. Pregled klasifikacije koncem šolskega leta 1915/16:

		Pripravl.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Skupaj	V %		
Vedenje	Število učencev koncem šol. leta	9	18	18	25 ¹	14	8 ¹	9	2	94 ²	—		
	prav lepo	7	6	9	6	8	5	3	2	39	41.88		
	lepo	2	12	9	18	6	3	5	—	53	56.3		
	primerno	—	—	—	1	—	—	1	—	2	2.1		
	neprimerno	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	brez reda	—	—	—	0 ¹	—	0 ¹	—	—	0 ²	0 ^{2.1}		
Skupaj		9	18	18	25 ¹	14	8 ¹	9	2	94 ²	—		
Splošni napredek	Za prestop v višji razred jih je	odlično sposobnih z odličnim uspehom		—	2	4	—	1	—	1	8	8.51	
		sposobnih z dobrim uspehom		9	13	13	20 ¹	12	6	8	1	73 ¹	77.65 ⁵⁰
	Razred je dovršilo	vobče sposobnih		—	—	—	4	—	—	—	4	4.25	
		nesposobnih z nezad. uspehom		—	3	1	—	1	1 ¹	—	—	6 ¹	6.38 ⁵⁰
	Neklasifikovanih je	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Ponavlj. izpit jih ima	—	—	—	1	—	1	1	—	—	3	3.18	
	Dodatni izpit jih ima	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Skupaj		9	18	18	25 ¹	14	8 ¹	9	2	94 ²	100 ¹⁰⁰		

2. Dodatek h klasifikaciji v šolskem letu 1914/15:

		Pripravl.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Skupaj	V %
Ponavljalnih in dodatnih izkušenj		—	2	—	2	4	—	1 ¹	—	9 ¹	7.5 ¹⁰
Izmed teh uspešnih		—	2	—	1	4	—	1 ¹	—	8 ¹	6.66 ¹⁰
Končna klasifikacija za 1914-15:	odličnih	2	3	1	1	—	—	—	1	6	5
	sposobnih	8	14	24 ¹	14 ²	13 ¹	10	18 ¹	7	100 ⁵	83.33 ¹⁰⁰
	vobče sposobnih	—	2	1	—	—	—	—	—	3	2.5
	nesposobnih	—	3	3	3	—	—	—	—	9	7.5
	neklasifikovanih	—	—	—	—	—	1	—	1	2	1.66
Skupaj		10	22	29 ¹	18 ²	13 ¹	11	18 ¹	9	120 ⁵	100
Učni smoter jih je dosegel v %		100	86.3	90	85	100	90	100	88	92.8	—

Male številke poleg večjih pomenijo zasebne učence (učenke).

e) Zrelostne izkušnje.

Šolsko leto 1914-15.

a) Glavni termin.

O pismenih izkušnjah se je poročalo v lanskem izvestju.

Ustne izkušnje so se vršile dne 4. junija; predsedoval je profesor J. Kuželicki. Izkušnje je delalo 8 maturantov. Izpraševalna komisija je pripoznala vsem kandidatom zrelost za obisk tehniških visokih šol.

Imenik maturantov, ki so dobili izpričevalo zrelosti.

(Debeli tisk znači zrelost z odliko.)

I m e	Rojstni kraj in leto	Š t u d i j		Je izjavil, da se posveti
		čas	kraj	
Dežela Stanislav	Idrija 1897	19 ⁰⁸ / ₀₉ —19 ¹⁴ / ₁₅	Idrija	neodločen
Hladnik Anton	Idrija 1898	19 ⁰⁸ / ₀₉ —19 ¹⁴ / ₁₅	Idrija	tehniki
Kolenec Franc	Idrija 1898	19 ⁰⁸ / ₀₉ —19 ¹⁴ / ₁₅	Idrija	teologiji
Lapaine Dimitrij	Idrija 1897	19 ⁰⁷ / ₀₈ —19 ¹⁴ / ₁₅	Idrija	eksportni akademiji
Plešnar Franc	Idrija 1897	19 ⁰⁸ / ₀₉ —19 ¹⁴ / ₁₅	Idrija	železnici
Poniž Evgen	Vipava 1898	19 ⁰⁸ / ₀₉ —19 ¹⁴ / ₁₅	Idrija	tehniki
Rejc Ivan	Dole pri Idriji 1897	19 ⁰⁸ / ₀₉ —19 ¹⁴ / ₁₅	Idrija	neodločen
Žagar Bogoslav	Klanc, Istra 1897	19 ⁰⁸ / ₀₉ —19 ¹⁴ / ₁₅	Idrija	mornarici

b) Jesenski termin.

V tem terminu ni bilo na zavodu zrelostnih izkušenj.

Šolsko leto 1915-16.

a) Izredni termini.

Na podlagi odlokov c. kr. ministrstva za uk in bogočastje z dne 17. septembra 1915, št. 26857, 10. novembra 1915, št. 30571, 10. decembra 1915, št. 36162, ter 16. marca 1916, št. 1091, je bilo v tem šol. letu pripuščenih 12 javnih učencev zavoda k zrelostnemu izpitu v izrednem terminu. Vsem kandidatom je izpraševalna komisija pismene izkušnje izpregledala.

Ustne izkušnje so se vršile v sledečih terminih:

1. Dne 14. oktobra. Predsedoval je profesor Juro Kuželički. Izkušnjo sta delala enoletna prostovoljca **Šepetavec Boris**, rojen leta 1897. v Idriji, je obiskoval od 19^{07/08} do 5. junija 1915 c. kr. državno višjo realko v Idriji, in **Zwölf Ivan**, rojen leta 1897. v Rakitniku, je obiskoval od 19^{12/13} do 5. junija 1915 c. kr. drž. višjo realko v Idriji. Obema kandidatom se je pripoznala zrelost.

2. Dne 29. aprila. Predsedoval je profesor Juro Kuželički. Izkušnjo je delal enoletni prostovoljec **Premelč Franc**, roj. leta 1897. v Župelevcu na Štajerskem, je obiskoval od 19^{12/13} do 19^{14/15} c. kr. drž. višjo realko v Idriji. Izpit je bil uspešen.

3. Dne 8. maja. Predsedoval je c. kr. dež. šolski nadzornik, vladni svetnik dr. Janko Bezjak.

Izkušnjo so delali:

Arko Ladislav, rojen leta 1898. v Postojni, je obiskoval od 19^{12/13} do 8. maja 1916 c. kr. drž. višjo realko z Idriji.

Jelinčič Franc, rojen leta 1898. v Črničah na Goriskem, je obiskoval od 19^{09/10} do 19^{14/15} c. kr. drž. višjo realko v Gorici, v šol. letu 19^{15/16} do 8. maja c. kr. drž. višjo realko v Idriji.

Kodele Egidij, rojen leta 1898. v Motniku, je obiskoval od 19^{12/13} do 8. maja 1916 c. kr. drž. višjo realko v Idriji.

Kunstelj Slavko, rojen leta 1898. na Vrhniku, je obiskoval od 19^{08/09} do 19^{10/11} c. kr. drž. višjo realko v Ljubljani, od 19^{11/12} do 8. maja 1916 c. kr. drž. višjo realko v Idriji.

Lapajne Cvetoslav, rojen leta 1898. v Idriji, je obiskoval od 19^{09/10} do 8. maja 1916 c. kr. drž. višjo realko v Idriji.

Mohorič Franc, rojen leta 1898. v Idriji, je obiskoval od 19^{09/10} do 8. maja 1916 c. kr. drž. višjo realko v Idriji.

Štrekelj Vladimir, rojen l. 1898. na Gorjanskem, Gorisko, je obiskoval od 19^{09/10} do 8. maja 1916 c. kr. drž. v. realko v Idriji.

Šestim kandidatom se je pripoznala zrelost, eden pa je bil reprobiran na pol leta.

Po maturi so bili vsi vpoklicani v vojaško službovanje.

4. Dne 27. maja. Predsedoval je c. kr. dež. šolski nadzornik, vladni svetnik dr. Janko Bezjak.

Izkušnjo sta delala enoletna prostovoljca:

Kovač Anton, rojen l. 1896. v Idriji, je obiskoval od 19^{08/09} do 14. marca 1915 c. kr. drž. višjo realko v Idriji in

Žele Andrej, rojen leta 1896 v Hrastju pri sv. Petru, je obiskoval od 19^{09/10} do 1. aprila 1915 c. kr. drž. višjo realko v Idriji.

Obema kandidatom se je pripoznala zrelost.

b) Glavni termin.

Pismene izkušnje so se vršile od 14. do 17. junija. Delala sta jih 2 javna učenca tukajšnjega zavoda.

Naloge so bile sledeče:

Iz slovenščine.

- Na izbero: 1. Dolžnosti avstrijskega državljana.
2. „Pisanice“ in „Čebelica“.
3. Kako pospešujejo tehnične iznajdbe duševno kulturo.

Iz nemščine:

- Na izbero: 1. Echte Vaterlandsliebe kann Wunder verrichten.
2. Leier und Schwert im Dienste des Vaterlandes.
3. Die menschliche Zivilisation in siegreichem Kampfe gegen Zeit und Raum.

Iz francoščine:

Les deux nids (A reproduire).

Iz opisne geometrije.

1. Man bestimme die Durchdringung einer Kugel mit einer hohlen Pyramide, und zwar besitzt die Kugel den Mittelpunkt m (5, 6, 4) und den Halbmesser $r=4$. Die Basis der hohlen Pyramide sei ein gleichseitiges Dreieck, welches parallel zu P_I ist und von dem ein Eckpunkt a (4, 11, 9) gegeben ist. Die Achse dieser geraden Pyramide gehe durch m und liege die Spitze in P_I . Es ist der Schatten dieses Objektes zu

bestimmen, wobei die Basisfläche der Pyramide als nicht vorhanden zu betrachten und Λ durch den Schattenpunkt m_1 (12, 3, 0) gegeben ist.

2. Es ist das perspektivische Bild eines zylindrischen Ziehbrunnens mit einer Brustmauer von 1 m Höhe, 60 cm Dicke und einem inneren Durchmesser von 2 m darzustellen. Die Brustmauer ist oben durch eine ringförmige, außen vorspringende Platte gedeckt und ruht auf einem quadratischen Unterbau von 4 m Seitenlänge und 30 cm Höhe. Hierbei sind sowohl bei der Brustmauer als auch beim Unterbau die einzelnen Quadersteine, aus denen das Mauerwerk zusammengesetzt ist, ersichtlich zu machen. Der Horizont ist in einer Höhe von 3 m über der oberen Flucht der Brustmauer zu wählen. (Maßstab 1 : 25.)

3. Zeichne das achsonometrische Bild eines Oktaeders, dessen Achsen mit OX , OY und OZ zusammenfallen.

Podatki o ustnih izkušnjah in imena aprobiranih maturantov se objavijo v prihodnjem izvestju.

II. Neobvezni predmeti.

a) Petje. (Poučeval J. Pogačnik.)

I. polletje: Pouk petja se je vršil v dveh tečajih po 2 uri na teden. V prvem tečaju je bilo 24 učencev, ločenih v 2 oddelka. Prvi oddelek so tvorili začetniki, ki so se vadili v pravilnem dihanju, likanju glasu, v začetnih vajah teorije in petja po H. Druzovičevi Liri in A. Foersterjevi Pevski šoli. V drugem oddelku so se poučevali učenci, ki so se že udeleževali pevskega pouka. S temi se je najprej ponovila tvarina prvega oddelka, potem so se pa vadili nadalje v teoriji, v pravilni vokalizaciji, v intervalih in v petju po notah in številkah. Praktično so se učenci obeh oddelkov vadili v petju eno in dvoglasnih pesmi (deški zbor).

Drugi tečaj je obiskovalo 30 učencev, ki so tvorili mešan zbor. Tu se je obdelovala dur in mol skala, različni tonovi načini in dinamična znamenja.

Tudi v **II. polletju** sta bila 2 tečaja po 2 uri na teden. Obisk: 49 učencev. Nadaljevalo se je s poučevanjem v vseh zgoraj omenjenih panogah pevskega pouka v obeh tečajih, razen tega so se učenci I. tečaja navajali tudi k transponiranju v razne tonove načine.

Gojilo se je poleg tega četrto glasno umetno, narodno in cerkveno petje.

Mešan zbor II. tečaja je oskrboval petje pri šolskih mašah.

b) Vaje v kemiškem laboratoriju.
(Vodil nam. učitelj J. Kremenšek.)

Vsled uporabe realčnega poslopja v vojaške namene in ker je voditelj kemiških vaj vstopil na zavod nekaj tednov po začetku šolskega leta, se vaje niso mogle vršiti v istem obsegu kakor druga leta; tudi so imele, posebno v začetku, bolj značaj eksperimentalne kemije.

I. tečaj za V. razred; obisk: 7 učencev; 2 tedenski uri.

Predelana tvarina: Navodilo o uporabi navadnih kemiških priprav. Obdelovanje stekla in sestavljanje kemiških aparatov. Vaje v taljenju, toplenju, precipitaciji, filtraciji, destilaciji, sublimaciji, neutralizaciji, kristalovanju i. t. d.

Kemične reakcije trdih in tekočih snovi.

Določevanje vrelišča raznih tekočin.

Določevanje tališča stearina in naftalina.

Priprava mrazotvornih zmesi.

Normalne raztopine kislin in baz.

Določevanje belega fosforja.

Določevanje kationov: Ag, Hg, Cu, Pb in anionov: Cl, NO₃, SO₄, PO₄.

Poizkusi vzporedno s predelano tvarino.

II. tečaj za VI. razred; obisk: 6 učencev; 2 tedenski uri.

Predelana tvarina: Kvalitativno določevanje ogljika, vodika, žvepla, fosforja in halogenov v organskih spojinah.

Gravimetrična analiza zelenega kršca in tehničnega barijevega sulfata.

Volumetrična analiza najvažnejših kislin in lugov.

Tehnični proizkusi: Dobivanje najvažnejših etrov, estrov in kislin.

Vaje vzporedno s tvarino, ki se je predelala v razredu.

Šola in dom.

Ker ni namen šole dijakom vcepiti samo neko gotovo mero strokovnega znanja, temveč jih vsestransko izobraziti in vzgojiti, da morejo biti, ko zapuste zavod, kos težkim nalogam sedanjega časa, zato se je tudi pretečeno leto gojil ozek stik med šolo in stariši dijakov, oziroma njih odgovornimi namestniki. Stariši ter gospodinje in gospodarji so pridno zahajali k ravnateljstvu, oziroma članom učiteljskega zbora po informacije glede napredka in vedenja učencev in se z njimi posvetovali, kaj bi bilo v posameznih slučajih ukreniti, da se dosežejo še boljši vspehi. V vseh slučajih je to zaupno medsebojno občevanje rodilo najboljše vspehe. Učitelji so učence boljše spoznali, stariši pa so dobili koristnih navodil, kako naj doma postopajo z dijaki.

Ker je za one učence, ki pridejo od zunaj, odvisen napredek v šoli največ od dobrega stanovanja, zato starišem takih učencev ravnateljstvo nujno nasvetuje, naj brez njegovega sporazumljenja ne najemajo stanovanj za svoje sinove. Tudi instruktorjev naj ne najemajo na svojo roko, temveč, kadar je res potreba, le v sporazumu z ravnateljstvom ali razrednikom.

Zelo je želeli, da stariši ali njih namestniki tudi zanaprej pridno prihajajo k posetnim uram, ob katerih je vsak član učiteljskega zbora na razpolago, da osebno da informacije o napredku in vedenju učencev. Ravnateljstvo zelo svari, naj stariši, oziroma gospodinje iz napačnega strahu pred učenci ali pred disciplinarnimi kaznimi nikar ne prikrivajo kakih morebitnih napak svojih varovancev. Kajti le če se šola s primerno resnostjo zavzame za take dijake, jih je mogoče še pravočasno privedi na pravo pot. V poedinih slučajih se preteklo leto to ni vpoštevalo, žal — na škodo dijakom.

Ob konferencah se bo stariše tudi pismeno vedno obveščalo o slabem napredku ali zadržanju njih sinov.

Življenje za cesarja in domovino

so dali, kolikor se je dosedaj moglo dognati, sledeči bivši dijaki našega zavoda:

Kanduč Valentin, praporščak. Bil je v začetku vojne ranjen na srbskem bojišču. Po izbruhu vojne z Italijo, se je bojeval na soški fronti; 17. marca t. l. je bil pri nekem napadu na Mrzlem vrhu dvakrat ranjen, a je še vztrajal na bojišču, dokler ni v tretjič zadet padel.

Predlagan je bil po smrti v odlikovanje.

Strempfel Ludovik, poročnik; padel je ob Dnjestru in bil po smrti odlikovan z zlato hrabrostno svetinjo.

Burnik Franc je umrl za kolero kot vjetnik v Srbiji.

Kristančič Božidar, kadet; boril se je in našel smrt na severnem bojišču.

Tauber Josip je umrl v Brezah v vojaški šoli, predno je mogel oditi na bojišče.

Hribarnik Adalbert, praporščak, odlikovan z malo srebrno svetinjo; padel je zadet v trebuh, 4. junija t. l. na severnem bojišču.

Gruntar Ignacij je kot šestošolec oblekel vojaško suknjo. Bojeval se je ves čas na soški fronti, kjer je v bližini svojega rojstnega kraja padel junaške smrti.

Terpin Dragotin je bil vpoklican kot šestošolec meseca marca 1915 v vojaško službo. Bojeval se je na različnih bojiščih ter padel 4. julija 1916 v boju proti Rusom.

Zavod je ponosen na junake, ki so v izpolnjevanju svoje domovinske dolžnosti dali najdražje, kar so imeli, svoje cvetoče, nadebudno življenje, na oltar domovine.

Slava njihovemu spominu! Pokoj njihovim dušam!

Ranjeni ali odlikovani

so bili po do sedaj znanih verodostojnih podatkih sledeči bivši dijaki našega zavoda :

Lapajne Adolf, poročnik, ranjen, odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo.

Lapajne Srečko, poročnik, ranjen, vjet na Ruskem.

Brzin Karel, praporščak, odlikovan, ranjen.

Šinkovec Viktor, poročnik, odlikovan s „Signum laudis“, ranjen na italijanskem bojišču.

Teršar Josip, odlikovan, ranjen.

Dekleva Vladimir, poročnik, odlikovan.

Seljak Anton, kadet, ranjen na severnem bojišču.

Turk Viljem, poročnik, odlikovan s „Signum laudis“.

Kenda Henrik, praporščak, ranjen, odlikovan z veliko srebrno svetinjo.

Peteln Anton, poročnik, odlikovan.

Starec Vladimir, praporščak, ranjen, odlikovan.

Šotola Jaroslav, poročnik, dvakrat ranjen, odlikovan s „Signum laudis“.

Hrovatin Ivan, ranjen.

Richtar Ciril, praporščak, ranjen.

Orel Anton, poročnik, ranjen.

Levstek Božidar, ranjen.

Jereb Franc, ranjen.

Ta seznam gotovo ni popoln. Ravnateljstvo bo po končani vojni, ko bo mogoče dobiti natančnejše podatke, sestavilo popoln seznam odlikovanih, padlih ali ranjenih junakov, ki so izšli iz naše šole. Vse tu imenovane ali neimenovane junake spremlja zavod z najodkritejšimi simpatijami in jim želi še obilo lavorik na njih zmagoslavni poti.

Naprej po tej poti do častne zmage!

Šola v službi vojne.

Tudi oni dijaki, ki niso imeli prilike stopiti v vrste borilcev za domovino z orožjem v roki, niso opustili nobene priložnosti, da izrazijo svoje navdušenje za naše junake na bojnem polju ter pokažejo ljubezen do svoje domovine. Naši dijaki so se odzvali vsikdar z veseljem, kadar se jih je klicalo, da se vdeležijo akcij, ki naj pospešujejo zmago avstrijskega orožja ter lajšajo rane naših junakov.

Kakor je naš zavod dne 24. in 27. aprila 1815 s prav lepim vspehom sodeloval pri patrijotiskem nabiranju kovin, tako so se vdeležili pod nadzorstvom članov učiteljskega zbora dijaki tudi dne 27. in 29. septembra 1915 ter 13. in 17. junija 1916 nabiranja volne in kavčuka za vojno upravo, katerega vspeh je bil tudi prav lep.

V mesecu novembru 1915 so darovali dijaki 127 zavitkov z božičnimi darili za naše vojake na bojnem polju.

V „Tednu Rdečega Križa“ so sodelovali nekateri člani učiteljskega zbora in več dijakov višjih razredov pri dveh akademijah, katere je priredil idrijski odbor „Tedna Rdečega Križa“ v rudniškem gledališču. Čisti donesek teh dveh predstav znaša K 855.40. Drugih akcij v prid „Tednu Rdečega Križa“ so se vdeležili vsi dijaki. Pridobili so Rdečemu Križu 21 novih udov, razprodali 230 patrijotiskih znakov ter nabrali vrhu tega 87 K 67 h enkratnih prispevkov za Rdeči Križ.

Za patrijotično zbirko „Zlato za železo“ se je do sedaj nabralo in odposlalo vodstvu te zbirke na Dunaju 70 gramov zlatnin.

Tudi kositra in svinca so nabrali dijaki precejšnjo množino; izročilo se je c. kr. vojnemu ministrstvu.

Vojnega posojila se je podpisalo na zavodu K 2625. Razen tega je podpisalo Podporno društvo za revne dijake na realki v Idriji K 5000 — vojnega posojila.

Tedenskih prispevkov dijakov za vojno oskrbo se je nabralo od začetka januarja 1916 K 253.51. Če se vpoštevajo izredne razmere, slabo gmotno stanje in majhno število dijakov, so to gotovo jako lepi vspehi.

Imenik učencev v šol. letu 1915-16.

Debeli tisk znači odličnjake, oklepaj pa med letom izstopivše učence.

Pripravljalni razred.

Albrecht Rudolf. — Gruden Adolf. — Kos Bogomir. — Kovačič Ludovik. — Lapajne Stanislav. — Likar Ivan. — Lipušček Viktor. — Petrič Rudolf. — Treven Rafael.

Realčni razredi.

I. razred.

Albrecht Karel. — Božič Ladislav. — Bratuž Ivan. — (Ferjančič Janko.) — (Jazbar Ludovik.) — Jereb Franc. — Kobal Rafael. — (Kos Anton.) — Kos Josip. — Kos Ladislav. — **Krapš Josip.** — (Petrič Anton.) — Pirc Branko. — Podkrajšek Metod. — Podobnik Anton. — Race Božidar. — Rejic Feliks. — **Rupnik Ivan.** — Slokar Franc. — (Srebot Josip.) — (Šinkovec Jožef.) — Tratnik Viktor. — (Treven Ernest.) — Troha Bogomir. — Vončina Stanislav.

II. razred.

Andrejašič Anton. — **Bekar Anton.** — Jursič Maks. — **Kavčič Kajetan.** — Kenda Franc. — Kumer Ivan. — Pertot Boris. — (Peternelj Josip.) — Pirjevec Stanislav. — Pišlar Ignacij. — Pogačnik Ljubomir. — **Poniž Roman.** — Rijavec Anton. — Seljak Bogomir. — Seljak Ivan. — Šinkovec Gregor. — Vončina Karel. — Zagorjan Dušan. — Zimmermann Oton.

III. razred.

Berčič Karel. — Brumat Julijan. — Divjak Jožef. — Dolenc Janko. — Eržen Stanislav. — (Fischer Viktor.) — Gantar Kajetan. — Grum Julijan. — Gostiša Alojzij. — Izlakar Ivan. — Jereb Avgustin. — Kobal Viktor. — Novak Alojzij. — Pelhan Albin. — Pogačnik Ciril. — Sepe Mihael. — Šinkovec Ludovik. — Tratnik Davorin. — Troha Alojzij. — Uršič Franc. — Velikanje Jožef. — Vončina Anton. — Vončina Karel. — Vuga Stanislav. — Žagar Bogdan. — Žagar Otokar. — Kogej Marija, priv.

IV. razred.

Burnik Vladislav. — Kacin Anton. — (Kenda Peter.) — Kogej Miroslav. — **Poljanšek Alojzij.** — Poniz Venčeslav. — Primožič Franc. — Tratnik Stanislav. — Velikanje Franc. — Vončina Albin. — Vončina Edgar. — Vončina Viktor. — Vrc Ivan. — Želko Josip. — Glešič Venčeslav.

V. razred.

Didič Josip. — Eržen Rafael. — Jacaz Teodor. — Jelinčič Zorko. — (Lapajne Ivan.) — Pirc Danilo. — Pirnat Vladimir. — Rupnik Josip. — Žorž Alojzij. — Burnik Mara, priv.

VI. razred.

Baraga Miroslav. — Bernik Franc. — Čuček Josip. — Jurjavčič Alojzij. — Hauptman Viktor. — (Kraschner Avgust.) — Lapaine Dušan. — Novak Kajetan. — Puncuh Ivan. — Vičič Viktor.

VII. razred.

(Arko Vladislav.) — (Jelinčič Franc.) — (Kodele Tilen.) — (Kunstelj Vinko.) — (Lapajne Cveto.) — (Mohorič Franc.) — **Podobnik Josip.** — Šolar Ludovik. — (Štrekelj Vladimir.) — (Šepetavec Boris.) — (Zwölf Ivan.) — (Premelč Franc.) — (Žele Andrej.) — (Kovač Anton.)

Naznanilo o začetku šol. leta 1916-17.

Šolsko leto 1916/17 se prične dne 19. septembra s skupno sv. mašo v cerkvi sv. Trojice ob 8. uri.

Za sprejem učencev veljajo tele določbe:

a) Učenci, ki žele **vstopiti v prvi razred**, naj se oglase s svojimi stariši ali njih namestniki **dne 15. septembra** od 9. do 10. ure osebno pri ravnateljstvu ter naj z rojstnim (krstnim) listom dokažejo, da so že izpolnili deseto leto svoje starosti ali ga izpolnejo še v letu 1916. Oni, ki so doslej pohajali ljudsko šolo, naj se izkažejo z izpričevalom, obsegajočim rede iz veronauka, učnega jezika (slovenskega in nemškega) in računstva.

Sprejet je učenec v I. razred šele tedaj, ko je prebil z dobrim uspehom sprejemno izkušnjo.

Sprejemne izkušnje v I. razred se bodo vršile dne 16. septembra od 9. ure zjutraj naprej.

Ponavljati sprejemne izkušnje v istem letu ni dovoljeno.

Učenci, ki so dovršili z dobrim uspehom pripravljalni razred na tukajšnjem zavodu, prestopijo brez izkušnje v I. realčni razred. Oglase naj se z izpričevalom dne 15. septembra med 10. in 11. uro dopoldne.

b) **V ostale realčne razrede** se bodo sprejemali učenci dne **18. septembra**, in sicer: **II. — IV. razred dopoldne** od 10. do 12. ure, **V. — VII. razred pa popoldne** od 2. do 4. ure. Učenci, ki so doslej obiskovali **ta zavod**, naj prineso zadnje šolsko izpričevalo; oni pa, ki **vstopijo na zavod na novo**, se morajo izkazati z rojstnim (krstnim) listom in zadnjim šolskim izpričevalom, katero je opremljeno z odhodno klavzulo prejšnjega zavoda.

Kdor bi zamudil rok za vpisovanje, more praviloma biti sprejet šele s posebnim dovoljenjem c. kr. ministrstva za uk in bogočastje.

c) Ponavljalne, dodatne in sprejemne izkušnje v višje razrede se vrše dne 16. septembra od 8. ure zjutraj naprej.

č) Vsak učenec plača pri vpisovanju 2 K 10 h prispevka za učila, 1 K za dijaško knjižnico in 40 h za igralno orodje; na novo vstopajoči pa še 4 K 20 h sprejemnine.

d) Glede sprejema učencev v pripravljalni razred bode pravočasno naznanjeno na črni deski zavoda.

e) Z ozirom na važnost dobrega stanovanja si pridržuje ravnateljstvo pravico, da sprejme le one učence, ki so na takem stanovanju, ki ga je odobril učiteljski zbor, ozir. ravnateljstvo. Zato naj ne sklepajo stariši ali njih namestniki s stanodajalci nobene obvezne pogodbe, preden si niso dobili od ravnateljstva dovoljenja za dotično stanovanje.

f) **Redni pouk** se prične v sredo, 20. septembra.

V Idriji, meseca julija 1916.

Juro Ruželički,

c. kr. profesor.

